

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องบทบาทการสื่อสารในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินบทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิงทั้งในฐานะผู้นำหญิง และกลุ่มพลังทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่น และวิเคราะห์ปัจจัย เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของการสื่อสารในการเสริมพลังของผู้หญิงรวมถึงการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาบทบาทการสื่อสารดังกล่าว วิธีการการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในพื้นที่ 5 หมู่บ้านของตำบลลิมดอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการสื่อสารที่มีส่วนในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิงมีทั้งหมด 13 บทบาท ได้แก่การเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ การเป็นช่องทางการรับรู้ข่าวสาร การกลั่นกรองข้อมูล การเป็นตัวช่วยในกระบวนการตัดสินใจ การเป็นกลไกในการเร่งกระบวนการพบปะแสดงความเห็น การเป็นตัวเชื่อมต่อการสื่อสารในแนวนอน การเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใส การเป็นเวทีสื่อสารทางความคิด การสร้างการมีส่วนร่วม การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การเป็นปากเป็นเสียงให้กลุ่มต่างๆ และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน การรวบรวมความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนและบทบาทในการบริหารความขัดแย้ง โดยบทบาทการสื่อสารทั้ง 13 บทบาท ช่วยเสริมความเข้มแข็งของผู้หญิงใน 3 มิติ ได้แก่ มิติแรกช่วยเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจ มิติที่สองช่วยสร้างพื้นที่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นของผู้หญิง และมิติที่สามช่วยเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากร ทั้งนี้บทบาทการสื่อสารดังกล่าวเสริมความเข้มแข็งของผู้นำหญิงมากกว่าผู้หญิงทั่วไป

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อบทบาทการสื่อสารพบว่ามี 3 ปัจจัย ปัจจัยแรกคือปัจจัยภายนอก ได้แก่ อิทธิพลและพฤติกรรมการทำงานของหน่วยงานภายนอกทั้งรัฐและนักการเมือง ปัจจัยที่สองคือปัจจัยภายในหมู่บ้านได้แก่ความเป็นชุมชน ความสัมพันธ์ของผู้นำ รูปแบบการสื่อสารในหมู่บ้าน โครงสร้างทางกายภาพของหมู่บ้านและการมีพื้นที่สาธารณะ และปัจจัยที่สามคือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้นำหญิง ได้แก่ ศักยภาพการสื่อสาร วิธีการทำงาน ลักษณะงานและพื้นที่การทำงาน การรับรู้และให้ความหมายของผู้นำ ประสบการณ์ทำงาน แรงจูงใจ การมีบทบาทที่หลากหลาย ความเป็นหญิง การทำงานร่วมกับผู้นำชายและความพร้อมของครอบครัว

สำหรับแนวทางในการพัฒนาบทบาทการสื่อสารในการเสริมสร้างพลังผู้หญิง มีหลายแนวทางคือ หนึ่งขยายบทบาทการสื่อสารในหมู่บ้านที่ยังมีบทบาทการสื่อสารน้อย โดยผ่านกลไก เนื้อหา กิจกรรมที่สอดคล้องเหมาะสมกับเงื่อนไขของพื้นที่นั้น สอง พัฒนากลไกการสื่อสารที่เกิดขึ้นใหม่ที่เรียกว่าเวทีชุมชนเวียนและใช้รูปแบบการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งกลไกดังกล่าวอยู่ระหว่างการขับเคลื่อน สาม ใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ผู้นำหญิงเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น อบต. กลุ่มต่างๆ ที่ผู้นำหญิงมีบทบาทอยู่โดยเน้นกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และสี่ พัฒนาศักยภาพการสื่อสารของผู้นำหญิง รวมทั้งพัฒนาวิสัยทัศน์ที่เน้นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและการพึ่งตนเอง การสร้างความหมายผู้นำคือผู้ให้บริการและการใช้ความเป็นหญิงควบคู่ไปกับการเป็นผู้นำ

Abstract

The objectives of this study were: (1) assess the role of communications in contributing to the empowerment of women, both in their position as leaders and as political power groups in local governance, (2) analyze the conditions and factors related to their roles in directing the empowerment of women, and (3) find methods of developing the role of such communications. The research employed qualitative methodologies in five communities of Rim Doi Sub-district, Municipal District, Chiangmai Province, and was conducted during December 2001 to May 2003.

The findings of this research were as follows. There was a total of 13 communication roles contributing to the empowering of women: channel for disseminating data & information to the people; channel for perceiving information; method of screening data; facilitator of decision making; mechanism for accelerating discussion and exchange; bridge in horizontal communications; tool in creating transparency; forum for communicating ideas; creation of participation; resolution of conflict; voice for different groups and disadvantaged members of the community; method of compiling peoples' ideas and needs; and administration of conflict. These 13 roles helped to empower women in three dimensions: first, analytical thinking and decision making capacity; second, creation of space for participation in community development, which is an important entry for women's participation in local governance; and third, increased access to resources. However, these roles empowered women leaders more than other women.

Three factors significantly influenced the role of communications. First, an external factor – the influence and behavior of external organizations, both government and political. Second, a factor within the community – 'community-ness', relations of leaders, forms of communications in the village, physical structure of the community, and availability of public space. Third, factors related to women leaders – communication potential, working methods, type of work, working space, perception and assigning significance to leaders, work experience, motivation, multiplicity of roles, "woman-ness", cooperation with male leaders, and preparedness of families.

Several methods of developing the role of communications in empowering women were apparent. First, expand the role of communications in communities where there is little current role, using mechanisms, content and activities consistent with local conditions. Second, develop emerging communications mechanisms, those termed 'revolving forums', and use forms of participatory communications. Third, use existing communications channels, especially in areas where women leaders participate, such as the Tambon Administration Organization and various groups where women leaders have roles. In this, stress was placed on participatory communications processes. Fourth, develop the potential of women leaders, development of thinking processes focusing on mutual assistance and self-reliance, construction of the perception of leaders as those providing service, and use of "woman-ness" together with leadership.